

- Voorzitter** : A.P.J. van Heck, Dorpsstraat 35, 7261 AV Ruurlo.
Telefoon 05735 - 2894.
- Secretaresse** : Mevr. S. Klein Bluemink, Postbus 61, 7261 KL Ruurlo.
Telefoon 05735 - 1685.
- Penningmeester** : Mevr. R. Creupink, Hessenweg 4, 7261 AP Ruurlo.
Telefoon 05735 - 2477.
Bankrekening: RABO-bank Ruurlo, rekeningnummer 3567.22.996
t.n.v. Old Reurle.
- Lid** : Mevr. H. Wolsink, Rinnemansdijk 1, 7261 MA Ruurlo.
Telefoon 05735 - 1783.
- Lid** : G.J. Kleyn Winkel, Dwarsdijk 10, 7025 GR Halle.
Telefoon 05736 - 1248.
- Redactieadres** : J.H. Tornij, 't Gotink 43, 7261 VE Ruurlo.
Telefoon 05735 - 2997.

De vereniging is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Zutphen, onder nummer V 103401.

Het waakbladschrift Onder d'n Kroezeboom is geregistreerd onder nummer ISSN 0929-9177.

VAN DE VOORZITTER.

Dit stukje heb ik geschreven in een bijkans tropische hitte, waar velen naar verlangden, maar het geeft mij geen bron tot inspiratie, meer transpiratie. De maand oktober komt weer dichterbij, waar onze verenigingsavonden weer gaan beginnen. De evenementencommissie heeft het programma 1995 nog niet rond, maar wat er gaat komen leest U in de volgende "Onder d'n Kroezeboom". Tot slot, heeft U uw machtiging voor het automatisch betalen van uw contributie al ingeleverd? Doet U dit alstublieft, mevrouw Creupink zal U er dankbaar voor zijn.

PERSBERICHT GELDERS OUDHEIDKUNDIG CONTACT.

Van het Gelders Oudheidkundig Contact zijn de volgende persberichten binnengekomen.

CURSUSSEN OVER GESCHIEDENIS EN GESCHIEDBOEFENING.

In het seizoen 1994/1995 worden er weer diverse cursussen gegeven over onder andere: oud schrift / genealogie / lezen en begrijpen van middelnederlandse teksten / beoefening van de lokale en regionale geschiedenis / historische geografie / huizenonderzoek / computer en historisch onderzoek / tijdrekenkunde / Tweede Wereldoorlog / gemeentelijke monumentenzorg.

Deze cursussen zijn voor leden en bestuursleden van historische verenigingen en voor alle andere belangstellenden. De eerste cursussen beginnen in september 1994.

Meer informatie treft U aan in het **Cursusoverzicht 1994/1995**, dat ook cursussen over musea en museumbeheer vermeldt. (Noot: in bezit van het bestuur van Old Reurle).

Het cursusoverzicht is gratis verkrijgbaar bij het

Gelders Oudheidkundig Contact, Postbus 4040, 7200 BA Zutphen.

Inlichtingen en aanmelding: telefoon 05750-11826

CONTACTDAG over CULTUURTOERISME.

Deze dag wordt gehouden op 2 september a.s. De invulling van deze dag bestaat uit een busreis en een bijeenkomst in de grote Kerk te Lochem met als thema: De Berkel cultuur-toeristisch beschouwd.

Als sprekers treden op mevrouw dr. M.A. McDonald en de heer. E.V. Gatacre.

Vanuit het gelders Oudheidkundig Contact wordt de relatie cultureel erfgoed en toerisme duidelijk gelegd. Het programma staat er bol van met het riviertje de Berkel als rode draad in het verhaal.

In 1993 werd de Toerisme Trofee van de ANWB/NBT aan het toeristisch Berkelvalleiproject toegekend. Dit project is een mix van mogelijkheden ontwikkelen en te promoten op het terrein van cultuur en natuur. Vandaar dat het GOC samen met de historische Vereniging Lochem-Laren en de Stichting Stad en Heerlijkheid Roorlo deze contactdag in het stroomgebied van de Berkel vorm en inhoud gaven.

Voor nadere informatie kunt U terecht bij het Gelders Oudheidkundig Contact, postbus 4040, 7200 BA Zutphen, telefoon 05750-11826.

EMIGRATIE.

uitgezocht door Henk Hietbrink.

Bron: Gemeentearchief Ruurlo.

Vermoedelijk overgewaaid uit het buitenland trad in heel Europa, rond 1845, de toendertijd beruchte aardappelziekte op. Het betrof een schimmelziekte waar aanvankelijk niets tegen te doen was. Het loof en de knol werden namelijk aangetast. Het gevolg: **mislukte oogsten, oplopende prijzen van levensmiddelen, verarming van de bevolking en tenslotte hongersnood.**

In Nederland was, volgens een beroepstelling in 1849, 44% van de mannelijke beroepsbevolking in de landbouw werkzaam. Daar sloeg de verarming dan ook het eerste toe. Reeds in 1845 ontdekten twee Nederlandse chemici het bestrijdingsmiddel "**Bordeause pap**", een mengsel van kopersulfaat, kalk en water. Deze uitvinding werd echter niet geaccepteerd (!). Eerst in 1890 werd dit middel op grote schaal toegepast, maar toen was het half al verdrongen.

Als gevolg van deze ellende zagen velen een oplossing in emigratie naar het land van de onbegrensde mogelijkheden: Noord Amerika. Miljoenen vertrokken en ook Nederland droeg zijn steentje bij. Alleen al uit Ruurlo vertrokken **93 personen**.

Onderstaand overzicht spreekt voor zich, wat er met hen verder gebeurde is niet te achterhalen. Wellicht kunnen onze lezers daarover opheldering verschaffen.

Personen die tussen 1857 en 1880 vanuit Ruurlo zijn geëmigreerd.
(de lijst is opgesteld in alfabetische volgorde).

- 1871 C. Bannenberg (26 jaar) naar **Noord Amerika**.
- 1872 J.L. Barendsen (41 jaar) met vrouw en 2 kinderen.
- 1871 L.G. Barendsen (48 jaar) met vrouw en 4 kinderen.
- 1871 Petronella Barendsen (22 jaar).
- 1870 C. Bemex (19 jaar).
- 1871 G. Bemex (35 jaar) met vrouw en 1 kind.
- 1872 H. Bouwmeester (20 jaar).
- 1880 Harm Bouwmeester (31 jaar) met vrouw en 1 kind.
- 1869 J. Breman (24 jaar) naar **Indiana**.
- 1870 H.J. Broekgaren (55 jaar) met vrouw en 3 kinderen.
- 1871 H. Dekker (44 jaar) met vrouw en 4 kinderen.
- 1871 Mej. G. Dijkman (15 jaar).
- 1871 J. Dijkman (28 jaar) met vrouw en 1 kind.
- 1871 Mevr. W. Dijkman (18 jaar) met 1 kind.
- 1873 Arend Jan Halfman (56 jaar) naar **Kansas**.
- 1857 W. Hilferink (22 jaar) naar **Noord Amerika**.
- 1862 H. Hilferink (18 jaar).
- 1869 Mevr. G. Hilferink (28 jaar) me 1 kind.
- 1870 J.W. Klein Gunnewijk (34 jaar).
- 1871 A.J. Kortten (61 jaar) met 4 kinderen.
- 1872 J.W. Kortten (21 jaar).
- 1872 Mej. G. Ligtenberg (15 jaar).
- 1871 E. Marsman (62 jaar) met vrouw en 1 kind.
- 1871 J.W. Marsman (33 jaar) met vrouw en 3 kinderen.
- 1872 H. Oldenboom (17 jaar) naar **Michigan (U.S.A.)**.
- 1872 J.W. Oortgiese (17 jaar).
- 1870 D.H. Penterman (61 jaar) met vrouw en 4 kinderen.
- 1877 G. Peters (52 jaar) met 1 kind naar **Noord Amerika**.
- 1871 E.F. Scholten (30 jaar).
- 1874 Hendrikus Schutten (35 jaar).
- 1870 J.B. Schutte (28 jaar).
- 1870 J. Sessink (32 jaar) met vrouw en 2 kinderen naar **Noord Amerika**.
- 1875 Mevr. G. Mulders-Nijkamp (44 jaar) met 1 kind naar **Noord Amerika**.
- 1875 H.M. Mulders (31 jaar) naar **Kansas**.
- 1872 S. ter Vruchte (34 jaar) met vrouw en 4 kinderen.
- 1874 Berend Zevalken (30 jaar) met vrouw en 2 kinderen.
- 1870 E.T. Zevalken (21 jaar).
- 1872 Toon te Veldhuis (42 jaar) met vrouw en 6 kinderen naar **Grand-Rapids, Michigan (U.S.A.)**.

In Gelre nummer XIX (jaargang 1916) staat een aardige en interessante mededeling van James Willinck over verschillende personen die in Ruurlo als richter zijn aangesteld. Hij beperkte zich tot de periode 1509-1669 waarbinnen ook enkele van zijn voorvaderen met het richtersambt zijn bekleed. Zijn artikel is tevens afgedrukt in De Kroezeboom, tijdschrift van de Historische Vereniging Ruurlo (1989, nummer 3).

Ik volsta hier met een chronologische opsomming van door Willinck genoemde richters.

Wolter van Olde	....	- 1509
Willem die Venthe	1509	- 1548, ...
Johan Thoe Venth	...., 1573	- 1583
Alphert Arntzen	1583	- 1618, ...
Garrydt Willinck	...., 1628, 1630	- 1643
Arnoldt Willinck	1643, 1646, 1657	- 1667, ...
Gerhard Harink	...., 1669	-

Het is niet duidelijk of Willinck meende dat hij een volledig overzicht opgesteld had. Zeker is wel dat hij een grote hoeveelheid werk heeft verzet met een interessant resultaat. Het bronnenmateriaal is schaars en onvolledig en gegevens sluiten ook niet altijd naadloos op elkaar aan. Jaartallen, vermeld achter de namen, zijn ontleend aan door Willinck geraadpleegde archiefstukken.

Om meerdere redenen ben ik mij, 75 jaar na publikatie van genoemd artikel ervoor gaan interesseren. Allereerst omdat de geschiedenis van Ruurlo mij blijft boeien en bezighouden. Ten tweede omdat het mij aardig lijkt de lijst te completeren tot aan het einde van de periode waarin er sprake is van het Richtersambt Ruurlo (1811). Rond die tijd gaan veel richters over tot het ambt van notaris of burgemeester. Overigens is dit voor Ruurlo niet het geval. Dat heeft het tot op de huidige dag zonder "eigen notaris" moeten stellen, waardoor de bevolking is aangewezen op notarissen uit omliggende plaatsen als Lochem, Vorden en Borculo. Ten slotte vanwege allerlei aantekeningen die ik in archieven en elders ben tegengekomen en die mogelijkwijs tot aanvulling en verbetering van de door Willinck en mij opgestelde lijsten kunnen leiden.

Willinck eindigt zijn artikel met de vermelding van Gerhard Harink als richter in 1669. Ondanks naspeuringen blijft deze persoon een onbekende en nadere gegevens, zelfs over de naam Harink in Ruurlo, zijn onvindbaar. Wel wordt in die tijd als richter van Ruurlo genoemd

Gerhard Huetinck

die van 1669 tot 1682 met het richtersambt is bekleed.

In doop- en trouwboeken van Ruurlo, waarvan de eerste aantekeningen uit ongeveer dezelfde periode stammen, komt de naam Huetinck noch als vader of bruidegom, noch als getuige voor. Wel tekent hij in 1675 op de ervendag van de Ruurlose Mark als gevolmachtigde het Markeboek voor het Liestroo.

Omdat er hoegenaamd geen sporen van richter Huetinck in de op Ruurlo betrekking hebbende archieven te vinden zijn, lijkt de veronderstelling gerechtvaardigd dat hij niet in Ruurlo woonachtig is geweest. Dit verschijnsel van een "uitwonende" plaatselijke richter lijkt voordien onbekend, maar zal later vaker voorkomen. Zoals gezegd, het gaat om een veronderstelling want plaatselijke kennis en banden lijken toch een voorwaarde voor een behoorlijke uitoefening van het ambt van richter.

Ook naspeuringen naar het gelijknamige geslacht hebben weinig opgeleverd. Uit aantekeningen en overeenkomende voornamen ligt verwantschap met leden van het geslacht Huetinck, die onder andere worden genoemd als schepen van Doetinchem en richters van Hengelo en Groenlo, voor de hand. In december 1685 wordt in Groenlo gedoopt: **Agneta, dochter van Gerhard Huetinck en Helena NN.**

Ik kom tot de slotsom dat Willinck zich in de spelling van de namen Huetinck en Ha(e)rin(c)k heeft vergist en dat Gerhard Huetinck en Gerhard Harink één en dezelfde persoon zijn. De laatst gevonden akte van richter Huetinck dateert van eind november 1682, terwijl de eerst gevonden akte van diens opvolger in oktober 1684 gedagtekend is. Deze opvolger

Nicolaas Kelder

is van 1683/84 tot 1698/99 richter van Ruurlo.

Nicolaas Kelder, vermoedelijk afkomstig uit Almen/Harfsen, trouwt met Gerharda Bruins. Drie dochters zijn in de periode 1685-1693 in Ruurlo geboren en gedoopt. Zijn laatste akte dateert uit mei 1698. Van de jaren 1699 en 1700 zijn geen richteramtbarchieven voorhanden. Naar alle waarschijnlijkheid overlijdt richter Kelder in 1698/99 want zijn weduwe hertrouwt in Zutphen in het jaar 1700.

De eerste akte van zijn opvolger is van oktober 1701 en ondertekend door richter

Goswinus Altetus

Deze domineeszoon werd in 1656 in Hattem geboren. Hij trouwt voor de eerste maal in 1684 te Heteren met Catharina Couleman. Deze ook in Ruurlo niet onbekende naam is wellicht medebepalend voor zijn benoeming in het richtersambt aldaar.

In doop- en trouwarchieven van Ruurlo is er over hem verder niets te vinden. In 1702 hertrouwt hij te Almen met Anna Sibylla Wentholt. Ook hij heeft naar alle waarschijnlijkheid niet in Ruurlo gewoond want in 1703 wordt in Zutphen een dochter gedoopt.

De laatste akte uit zijn ambtsperiode dateert van 1710. Daarna is hij in Zutphen benoemd tot burgemeester, een ambt dat hij van 1711 tot aan zijn dood in 1721 uitoefent. Als richter van Ruurlo wordt hij in 1710 direct opgevolgd door

Lowijs Aberson

die in de periode 1702-1710 onder zijn voorganger geregeld als waarnemer optrad. In 1675 in Leiden geboren als zoon van kleermaker Lodewijk Aberson en Willemken Martens, trouwt hij in 1702 in Ruurlo met zijn nicht Anna Martens. Hij is o.a. vader van Wilhelmus Aberson, die van 1733-1776 als dominee in Ruurlo staat en van Adam Aberson, ontvanger van de Verponding aldaar.

Ruim dertig jaar, tot aan zijn dood in 1741 is hij richter van Ruurlo. Een periode waarin de basis voor het niet onaanzienlijke geslacht Aberson wordt gelegd en waarin hij het geregeld met de erfmarkenrichter, de heer van Ruurlo, aan de stok heeft. Wellicht uit vrees voor deze machtspositie of als gevolg van de moeizame relaties, maar in tegenstelling tot de bewering dat het richterschap in Ruurlo in de 18e eeuw erfelijk in handen van de Aberson's is gekomen (1), wordt hij opgevolgd door

Casper Johan Ludwig Nies

Deze is geboren in Meurs waar zijn vader functionaris is in dienst van de graven van Meurs. Hij studeert in Harderwijk en trouwt rond 1737 met Anna W.C.M. Lich uit Doesburg. Tien kinderen, waarvan er acht in Ruurlo zijn gedoopt, krijgt dit echtpaar. Een aantal dochters trouwt in bekende dominee-families in de omgeving. De enige zoon treedt een enkele maal op onder de gerichtslieden van Ruurlo en wordt later notaris in Loenen. Vanaf 1741 tot aan zijn dood in 1775 is Casper Nies richter van Ruurlo en met een ambtsperiode van bijna 35 jaar het langst in functie in de onderzochte periode 1669-1811). Hij wordt in 1775 opgevolgd door

Evert Jan Benjamin Aberson

Evert is zoon van de ontvanger der Verponding in Ruurlo, Adam Aberson en kleinzoon van richter Lowijs Aberson. Gedurende de tien jaren van zijn richterschap (1775-1785) wordt hij regelmatig vervangen door zijn jongere broer A. Aberson. Van een huwelijk is niets bekend, maar wel wordt hij in 1771 in het doopboek van Ruurlo vermeld als vader van Evert, "onechte" zoon van Aaltjen Cremer.

Na zijn overlijden in 1785 wordt hij opgevolgd als richter door zijn broer

Adam Aberson

Deze is in 1746 in Ruurlo geboren en overlijdt aldaar in 1822. Hij studeert in Harderwijk en is evenals zijn broer Evert vrijgezel. Met uitzondering van de periode 1797-1803 is hij richter tot er in 1811 een einde aan het richteramttijdperk komt. Tot aan zijn overlijden in Ruurlo in 1822 blijft Adam Aberson assessor van Mairie, Gemeente en later Schoutambt Ruurlo.

Een chronologische opsomming van genoemde richters geeft een overzicht dat aansluit bij dat van Willinck.

Gerhard Huetinck	....., 1669 - 1682/83
Nicolaas Kelder	1683/84 - 1698/99
Goswinus Altetus	....., 1701 - 1710
Lowijs Aberson	1710 - 1741
Casper J.L. Nies	1741 - 1775
Evert J.S. Aberson	1775 - 1785
Adam Aberson	1785 - 1811

Allerlei aantekeningen en verwijzingen uit verschillende bronnen maken melding van nog andere dan de al genoemde Ruurlo richters. Van een aantal hiervan meen ik te kunnen stellen dat zij onjuist zijn. In andere gevallen is het niet mogelijk gebleken deze te verifiëren. Op enkele van deze verwijzingen ga ik wat nader in.

- * In de periode 1786-1811 zou niet alleen Adam Aberson maar ook diens broer Arnoldus Aberson als richter zijn aangesteld. Arnoldus zou richter zijn geweest van 1786-1808 en Adam van 1808-1811. Een moeilijkheid hier is het gelijklopende initiaal.
- * E. Aalbers wordt ook wel als richter van Ruurlo genoemd. Zowel in 1779 als 1787 wordt hij genoemd onder de Ruurlose gerichtsheden. Ik meen dat het als zodanig optreden wezenlijk anders is dan het aangesteld zijn als richter (2).
- * Ook Hermanus Martens, kerkmeester, herbergier en pachter der gebrande wateren van Ruurlo staat als richter van Ruurlo te boek. In de periode 1682 tot aan zijn overlijden in 1702 treedt hij regelmatig op als keurnoot en een enkele maal als geautoriseerd richter. Dit gebeurt onder het richterschap van Huetinck, Kelder en Altetus. Onverlet zijn nauwe betrokkenheid bij het Ruurlose gericht kan hij mijns inziens toch niet als richter van Ruurlo worden aangeduid (3).
- * Lubbert te Vente, nader aangeduid als richter van Ruurlo trouwt met Johanna Rijkenburg. Zij is dochter van Hendrik Rijkenburg en Stijntjen Hummelinck die in 1657 in Lichtenvoorde trouwen. Nergens anders in de archieven uit die tijd kom ik een verwijzing tegen naar Lubbert te Vente als richter (4).
- * In 1631 trouwt te Zutphen Berent van Munster met Hendriksken Erics, dochter van wijlen Eric te Vente, gewezen richter van Ruurlo. Willinck maakt nergens melding van Eric te Vente en ook ik ben nergens anders een verwijzing naar deze richter tegengekomen (5).
- * Onderzoek en transcripties van archieven betreffende Ruurlo verschaffen additionele informatie over de vroegst bekende richters. In 1468 wordt Johan toe Elschate als richter van Ruurlo genoemd en daarvoor Henrick Beverynck. Dit is de oudst bekende verwijzing tot nu toe (6). Wolter van O(ol)de, alias van Keppel wordt onder meer als richter genoemd in 1483, 1487 & 1493.

Hierdoor kan de opsomming van Willinck als volgt worden aangevuld.

Henrick Beyernynck	
Johan toe Elschate	..... - 1468, ...
Wolter van Olde	...1483, 1487, 1493 - 1509

In deze bijdrage zitten veronderstellingen en vragen verwerkt en het bevat waarschijnlijk fouten. Ik doe een beroep op iedere lezer die behulpzaam kan zijn met aanvullingen, suggesties en correcties.

Bronnen en voetnoten: Algemeen: Collectie Gelderse Huwelijken, C.S.S., Den Haag.
Rijksarchief Arnhem en Gemeente-archief Ruurlo.
Saire XIX (1916).

- 1). Archivalia Ruurlo (1781-1811), J. Zondervan (1957).
- 2). Gens Nostra, 1961; blz 119.
- 3). De Naverser, 1954; blz 44-50.
- 4). De historie van Liewent, Bostelder; blz 46.
- 5). 1631 Huwelijksregister Zutphen; nr 950.
- 6). Gelderse Markrechten, Sloet, 1913; blz 321/2.

HESSENWEGEN (deel 2).

samengesteld door M.J. Barones van Heeckeren van Kell-van tets.

Door de heer J. Gimberg, archivaris van de stad Zutphen (*1864-†1932) is het volgende artikel geschreven.

HESSENWEGEN EN HESSENKARREN.

Naast uitstekende straatwegen vindt men in onze Graafschap nog wegen, welke, omdat zij alleen van beperkt plaatselijk belang zijn, niet in het drukke, moderne verkeer zijn ingeschakeld en die men in hun ouden toestand gelaten heeft, omdat zij de kosten eener vernieuwing niet waard zijn. Het zijn zandwegen, welke zich bochtig en hobbelend door akkers, bosschen of struikgewas kronkelen en één of meer karresporen hebben, welke diep in den bodem zijn gedrukt.

In het najaar en den winter zijn deze zandwegen óf ware modderpoelen óf geheel met sneeuw of ijs bedekt, dus moeilijk begaanbaar en voor vervoer per as totaal ongeschikt. Men kan zich dan eene duidelijke voorstelling vormen, hoe, toen men slechts zandwegen kende, het verkeer in die tijden van het jaar bijna geheel stil lag en steden en dorpen niet zonder groote moeite te bereiken waren.

Trouwens behoorlijk aangelegde wegen kende men in de Graafschap in het begin der 19de eeuw nog niet.

"De stadjes en dorpen", merkt Huender op, "lagen meest ingesloten door woeste gronden waar geen afgebakende wegen door heen liepen. Ieder zocht door het heideveld een bruikbare plek, waar hij met kar of wagen kon passeeren, zoodat men op vele plaatsen wagensporen kon aantreffen over eene breedte van tientallen meters" (1).

Dergelijke toestanden trof men ook op de Veluwe aan, waar karren en wagens een kwartier uur gaans in de breedte alles overhoop reden. Dit gaf in 1727 een boer aanleiding om bij het Kwartier te klagen over de groote schade, welke de zoogenaamde hessenkarren aan zijn land toebrachten.

"De Staten" lezen wij bij Van Schevichaven (2), "veroorloofden hem op eigen kosten een weg van 12 roeden breedte te bepalen en een boete van 2 pond te eischen van elken voerman, die daarbuiten reed. In dezelfde zitting werden de drost en de richter van Veluwezoom gemachtigd den hessenkarren, overeenkomstig het verzoek van L.A. Torck, heer van Rozendaal, en Dr. J. van Eck een weg aan te wijzen, dien zij zouden hebben te volgen op een boete van twee heerenponden voor elke overtreding. De ambtenaren van het graafschap Zutphen werden gemachtigd om zulk een weg aan te leggen waar het doenlijk was."

Het vervoer van zware vrachten kon in dien tijd alleen per schip geschieden. Het is daarom begrijpelijk, dat als men kerken of kasteelen bouwde, welke niet dicht bij eene rivier kwamen te liggen, men op het werk zelf de steenen in veldovens bakte en dat men kerkklokken dicht bij de kerken goot.

Met de wegen was het dus voorheen treurig gesteld, doch men kende toen nog op verre na niet het haastige, drukke verkeer van thans en wist zich afhankelijk van de grillen der natuur; dus dacht men er zelfs niet over om toestanden, welke ons, kinderen van dezen tijd, eenvoudig onbestaanbaar lijken, te verbeteren.

Eerst Napoleon is begonnen straatwegen aan te laten leggen, minder met het doel om daardoor eene geregelde communicatie te bevorderen dan wel om gemakkelijk troepen van de ééne naar de andere plaats te vervoeren.

Het autoverkeer heeft de straatwegen in onzen tijd nog aanmerkelijk doen verbeteren. Naast deze wegen vindt men nog, zoals wij hierboven reeds opmerkten, de oude zandwegen. Enkele daarvan noemt de bevolking hessenwegen, niet omdat de Hessen ze hebben aangelegd, doch, omdat deze ze reeds sedert onheuglijke tijden als handelswegen gebruikten.

Naar Van Schevichaven (3) mededeelt, bezorgden in de Middeleeuwen de Hessen veel van het goederenvervoer over het geheele vasteland van Europa, zelfs tot Italië toe.

Te Zutphen lag in de Middeleeuwen buiten de Nieuwstad de Hessenmarkt, ook Heesmarkt genoemd (4), waarvan geene bijzonderheden bekend zijn.

"Zoo liep er", zegt Huender (5), "een Hessenweg van Oldenkotte over de Mallerhaar naar Neede, waar in den Ruwenhof in 1884 nog een oude Hessen-herberg te zien was, Meijershuis, met verscheiden bedsteden op den zolder, waar de voerlui, die glas- en aardewerk vervoerden, konden overnachten. Deze wegen liepen van Oost naar West tusschen Berkel en Schipbeek, tusschen Schipbeek en Berkel, tusschen Berkel en Slinge enz.

waar de oude Hessenherbergen, het Swaantje te Terborg, "de Pessink" bij Deventer, de Radstake bij Varsseveld, den Bremer bij Steenderen nog op wijzen." Een dergelijke herberg is onze Lebbenbrugge, welke aan een hessenweg ligt.

Een zandweg tusschen Hummelo en Laag-Keppel wordt nog hessenweg genoemd (6). Dien naam geven de Veluwnaars aan den weg, die Arnhem met Harderwijk verbindt, den zoogenaamden Harderwijker Karweg (met zijwegen naar Zwolle en Deventer (7)). Te Harderwijk werd een groot gedeelte der goederen, welke per hessenkar aangevoerd waren, in schepen voor Amsterdam overgeladen.

In mijne jeugd heb ik meermalen Hessen met hunne karren door de straten van Zutphen zien rijden. Zij voerden meest grof aardewerk aan, dat hoog opgestapeld op hunne karren lag. Om zooveel mogelijk te kunnen vervoeren, hadden zij tegen de borden van hunne karren planken recht op gezet, zoodat de lading ver boven de borden uitstak. Het aardewerk lag tusschen stroo verpakt.

Meestal liep de Hes naast zijne kar. Gewoonlijk was hij gekleed in een donkerkleurig pak, had hij de broek in groote waterlaarzen gestopt en het vest met eene lange rij kleine knoopjes gedicht. Over dat vest was een blauwlinnen kiel getrokken, den zoogenaamden hessenkiel. Om den hals had hij een dikke, gekleurde das geknoopt en op het hoofd droeg hij een breed geranden, zwarten hoed. Naast de kar loopend, deed hij groote trekken uit de Duitsche pijp en klatste hij onophoudelijk en luid met de zweep.

Het paard voor de kar was keurig opgetuigd. Hoofdstel en haam waren rijk met koper versierd, dat helder blonk. Aan het haam, onderaan den hals en over den buik hingen schellen, welke luid rinkelden. Ook was meestal door ringen aan het haam een bontkleurige doek gestoken.

Behalve grof aardewerk vervoerden de Hessen glaswerk en zooals wij hieronder lezen kunnen, zwartsel. Naar de heer Roos (8) meedeelt, bestond dat glaswerk uit apothekersflesschen, welke in zijn jeugd bolrond waren en een nauwen hals hadden. Deze flesschen werden volgens een plaatselijk goed ingelichten zegsman van genoemden heer per hessenkar door Winterswijk naar Zutphen gevoerd. De heer Roos herinnerde zich nog uit zijne jeugd eene oortjesprent, waarop allerlei rijtuigen afgebeeld waren. Onder de afbeelding van eene vrachtrijderskar las men:

*Deez kar is waarlijk zwaar gelaan
Met kleine apothekers flesschen*

*.....?
En deze komen meest uit Hessen.*

Glaswerk vervoerden de Hessen ook op ezels. De heer G.J. Klokman vertelde mij, dat hij in zijne jeugd meermalen Hessen met troepen ezels, welke glaswerk droegen, door Zelhem had zien trekken.

In eene beschrijving van Arnhem (9) wordt nog het volgende over deze Duitsche vrachtrijders verteld: "In den hoek naast het hotel des Pays-Bas van Robert, later G. Holtus, stond een klein logement van P.L. Gustenhoven, waar veel voerlieden, van den kant van Pruisen komende, pleisterden. Nog zie ik er die groote "hessekarren", lange, bekleede wagens met groote huiven, voor de deur staan, volgeladen met tonnetjes, die eene zwarte verfstof inhielden "tonnetjes zwart", bespannen met drie of vier paarden. De bestuurders, met de onafscheidelijke Duitsche pijp in den mond, droegen groote, verkleurde, zwarte flaphoeden op het grijze, borstelige hoofd, een langen blauwen kiel "hessenkiel", hooge, lederen rijgschoenen, welke dubbele zolen met groote nagels, "tatzen" genaamd, beslagen waren en grijs linnen slobkousen. Zij hadden altijd veel bekijks van de op de Markt wonende jongens, die van die ouwe Pruisen menige onverstaanbare verwensching, vergezeld van een dreigenden zwaai met de lange zweep naar het hoofd kregen."

Ik herinner mij nog levendig, welk een aantrekkelijk tooneeltje die Hessen met hunne karren in onze straten vromden, waardoor wij in onze jeugd zoo geboeid werden, dat wij hen, zoolang wij maar konden, achterna liepen. Was hunne lading voor een Zutphen-schen winkelier bestemd, dan bleven wij naar het afladen kijken.

Toen rond 1880 geëmailleerde huishoudelijke artikelen het grove aardewerk in onze burgerhuishoudingen verdrongen, viel er voor de Duitsche vrachtrijders niet veel meer te verdienen en dus bleven zij uit onze streken weg. Ongeveer in dezelfde tijd hield ook het vervoer van glas per ezel of kar op. "Glaswagens, die dokters en apothekers van glaswerk voorzagen, ziet men hier tegenwoordig niet meer", zegt Huender (10).

De Duitsche vrachtrijders waren in onzen tijd allen volstrekt geen Hessen, doch deze naam was nu eenmaal bij de Graafschappers ingeburgerd en zoo bleef men spreken van Hessen, hessenweg, hessenherberg, hessenkar en hessenkiel.

Ook heeft men sommige zandwegen hessenwegen genoemd, ofschoon zij nimmer door de Hessen gebruikt zijn, doch, omdat men de woorden zandweg en hessenweg als synoniemen is gaan beschouwen.

Ik wil nu dit opstel eindigen. Het is - ik weet het - lang niet volledig, doch ik schreef het in de hoop, dat onze lezers het zullen aanvullen en verbeteren, totdat er voldoende gegevens verzameld zijn, om eene degelijke studie over de hessenwegen te schrijven. Het onderwerp is dat waard. Bij die studie kan dan een kaartje der oude hessenwegen gevoegd worden.

Zutphen, 24 nov. 1931.

- Noten: 1. Huender, Eibergen, voorheen en thans, blz 22 en 51.
 2. Van Schavichaven in de Bijdragen en Mededeelingen van Gele XIII, blz 12.
 3. T.a.p.
 4. Bijdragen en Mededeelingen van Gele III, blz 28. Nog in 1670 wordt de Hessenmarkt genoemd (hs. Kantonissen, blz 212, in het gemeentearchief Zutphen).
 5. T.a.p. blz 51
 6. Eene afbeelding van dien weg komt voor in Klokman's Gids voor Huumelo-Keppel, blz 261.
 7. Staats Evers, Gelderland's voormalige Steden, Blz 170, noot 3. De Woeste Hoeve tusschen Arnhem en Apeldoorn was eene bekende hessenkerberg.
 8. De Navorscher, jaarg. 1874, blz 709-710.
 9. Markus, Arnhem omstreeks het midden der vorige eeuw, blz 106-107.
 10. T.a.p. blz 51.

Kaart van het Kwartier van Zutphen,
 uitgegeven door C. J. Visscher

EEN VERMETELE VADERLANDER EN VERGETEN ACHTERHOEKER.

uitgezocht door H. Post.

Het kan niet missen! - Wie langs de Brouwershoekweg Ruurlo uit wandelt moet toch wel eens aan zijn linkerhand het landgoed Rijkenburg hebben zien liggen. Honingkleurig tekent het gebouw zich af tegen de bomen op de achtergrond. Zijn sober-elegante stijl doet, op tweehonderd meter afstand, denken aan de buitenplaatsen die je wel ziet in Limburg, daterend van de plezante negentiende eeuw. Zou het Rijkenburg dan misschien ook al zo'n honderdvijftig jaar oud zijn, verbonden met wie-weet-wat voor interessante historie? Dat valt tegen: het huis werd pas gebouwd in 1932, in niet erg blijmoedige dagen.

Veel ouder dan het bouwwerk zelf is de naam "Rijkenburg". Vermelding komt al voor in bewaarde akten uit 1382 van de hertog van Gelre. Het gaat hier om de vrije marktplaats **Ryckenberg** die daar destijds stond; in nog later jaren de woonplaats van een historisch "bekende Nederlander".

Voor de geschiedenis over deze man moeten we een stap van twee eeuwen terug doen in de historie, naar het laatste kwart van de achttiende eeuw. Wij bevinden ons dan in de nadagen van de Republiek der Zeven Vereenigde Nederlanden, in de Patriottentijd. Sinds 1766 stond de laatste der Erfstadhouders, Willem V, aan het hoofd van een regeringssysteem dat zichzelf had overleefd. In de steden verschaften al sinds generaties enkele hooggeplaatste families elkaar de profijtelijke baantjes; in de provincie had de adel het voor het zeggen.

Onder invloed van de ideeën de Verlichting die uit Frankrijk ons land binnen kwamen ontstond overal een beweging die streefde naar afschaffing van de adellijke voorrechten en naar zeggenschap voor het volk in de regering. Een vooraanstaand lid van deze Patriotten nu was **Berend Wildrik**. Geboren in 1754 in de Graafschap Zutfen, zoon van een predikant, werd hij in 1775 als student aan de universiteit van Harderwijk ingeschreven. In 1780 na beëindiging van zijn rechtsgelerdestudiën, vestigde hij zich als advocaat te Zutfen en werd kort daarna benoemd tot advocaat-fiscaal. In die tijd werd hij een overtuigd en actief voorstander van de omwerping van de stadhouderlijke regering, en daartoe belegde hij patriottische bijeenkomsten op het Ryckenberg te Ruurlo. Zozeer raakte hij daarbij in conflict met de oranjegezinde gezagsdragers, dat hij in 1787 het land moest ontvluchten.

In 1789 vervolgens brak in Frankrijk de revolutie uit en in de jaren daarop ontstond, ook in ons land, zo'n beroering dat stadhouder Willem V in allerijl in Engeland een goed heenkomen moest zoeken. Uit Frankrijk keerden de emigranten terug, met Daendels als bekendste leider.

Nu kreeg in de Zeven Provinciën (omgedoopt tot Bataafse Republiek) de hervormingsbeweging onder de krachtfiguur Willem Daendels haar kans, en bij de Revolutionaire Comité's die in de steden werden ingesteld treffen wij in Zutfen mr. Berend Wildrik aan. Zijn doortastend optreden trok zozeer de aandacht, dat hij in 1796 door het district Zutfen werd afgevaardigd naar de Nationale Vergadering der Bataafse Republiek in 's-Gravenhage.

In 1798 stelt Daendels na zijn staatsgreep een Uitvoerend Bewind in van vijf personen, waarvan ook Berend Wildrik deel uitmaakte. Een hoge post in 's Lands bestuur! Men schrijft van hem dat hij, een jurist immers, in dit college dat een nieuwe grondwet moest voorbereiden, zich "zeer verdienstelijk" maakte. Het waren echter, laten we dat niet vergeten, bewogen tijden.

Hoewel de Republiek naar buiten toe een indruk van eenheid moest wekken, waren er intern ernstige twistpunten. Daarbij komt, dat binnen de kringen der regering in 's-Gravenhage veel werd gekonkeld en geïntrigeerd. Belangrijke plannen werden bekostigd tijdens diners in plechtige zalen met rijkelijk kaarslicht en wijn, waar ook ambassadeurs en keizerlijke gezanten aanzaten. Om partij te zijn tegen deze geslepen diplomaten moest je van goeden huize zijn!

Was onze vriend Berend, die een gematigde koers wilde varen, misschien te voorzichtig, teveel uit op verzoening der tegenstellingen? Een geschiedschrijver meldt van hem, dat hij in de Nationale Vergadering een te onopvallende rol speelde. Wat de reden ook mocht zijn, Wildrik werd in 1801 niet herkozen. Welgemoed (mogen wij aannemen) nam hij in Zutfen de advocatuur weer op, waarin hij zich al een goede naam had verworven. Bovendien werd hij benoemd tot ontvanger der direkte belastingen.

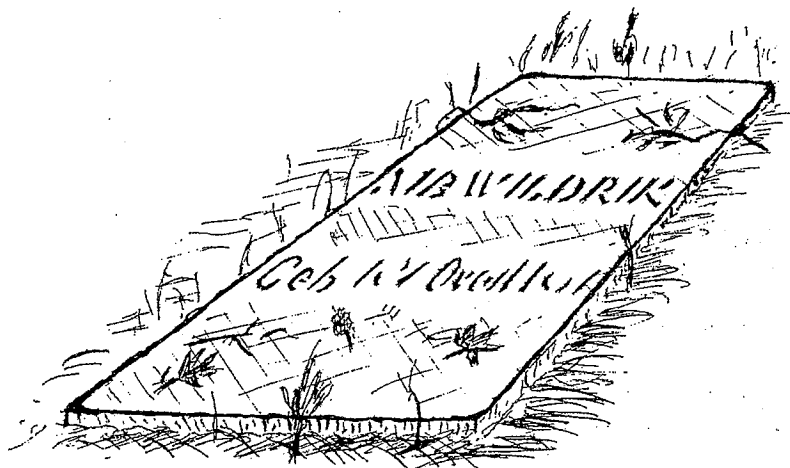
In die jaren, als gezeten burger van omstreeks vijftig jaar oud en buiten de roerige landspolitiek, kreeg onze man wat meer regelmaat in zijn bestaan.

Gehuwd was hij al eerder, in 1789, dus tijdens zijn ballingschap, met de 26-jarige Gertrud Krull in het graafschap Bentheim. Reeds tien jaar later overleed zij. In 1805 hertrouwde Wildrik met Johanna Koyman, die dertig jaar jonger was dan hij. Dat zijn leven toen een andere keer nam mag blijken uit de groei van het gezin: het echtpaar kreeg twaalf kinderen.

In 1825, op vrij hoge leeftijd, nam hij ontslag uit zijn ambt en vestigde zich met zijn gezin op de buitenplaats Rijkenbarg. In geschriften uit die tijd wordt van hem gezegd dat mr. Berend zich het lot van de armen aantrok ("vader Wildrik"); zeker is, dat hij tot zijn dood kerkvoogd in Ruurlo is geweest. Volgens een andere schrijver (H.W. Heuvel, Lochem 1903) schijnt B. Wildrik ook door zorgen te zijn geplaagd. Volgens deze bron waren zijn geldzaken na zijn Haagse tijd niet rooskleurig. Hierbij moet bedacht worden, dat in Nederland in de eerste jaren van de negentiende eeuw, tijdens de Napoleontische overheersing en onder het Continentaal Stelsel, de handel en bedrijvigheid tot een historisch dieptepunt daalden, waardoor veel mensen hun kapitaal kwijtraakten. De Franse regering liet de bankbiljettenpers naar hartelust draaien, en onder de stromen bankpapier (assignaten), waarmee de Fransen betaalden, verminderde de waarde van het geld in rap tempo.

Van Wildrik wordt geschreven, dat zijn goederen moesten worden verkocht. Had hij misschien ook voor zijn kinderen, van wie sommige een goede opleiding genoten, zich te veel opofferingen getroost, of was hij te vrijgevig geweest? Hoe het ook zij, in 1831 stierf hij op het Rijkenbarg "in betrekkelijke armoede".

Hij werd begraven op het kerkhof te Ruurlo. Nu, na anderhalve eeuw, is de persoon geheel vergeten, maar zijn naam op de nog aanwezige grafsteen blijkt - na voorzichtig wegpeuteren van de overgroeisels, nog niet helemaal door de tijd uitgewist!

TELEFOON IN RUURLO.

uitgezocht door G. Kreeftenberg.

Bron: Gemeente-archief Ruurlo.

De gemeenteraad van Ruurlo bespreekt in de vergadering van oktober 1901 de wenselijkheid om een verbinding tot stand te brengen van de telefoonlijn Zutphen - Winterswijk met het "postbureau dezer gemeente".

Dit voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen, waarbij tevens wordt besloten om "per adres" het volgende onder de aandacht van Zijne Excellentie de Minister van Warterstaat, Handel en Nijverheid te brengen.

In dit adres schrijft de burgemeester dat het niet alleen in het belang der gemeente, maar ook van Justitie en Rijksschatkist is, om deze verbinding tot stand te brengen.

De burgemeester schrijft het volgende:

"Wat het belang der gemeente betreft is Ruurlo door de aanleg van spoorlijnen in 4 verschillende richtingen, een centraal punt is geworden. De handelsbetrekkingen en het vreemdelingenverkeer alhier is in de laatste jaren zeer toegenomen, zodat de behoefte aan een behoorlijke telefoonverbinding zich dringend doet gevoelen. Ook voor de in Ruurlo gevestigde brigade der Koninklijke Marechaussee is deze verbinding zeker van belang. Wat het rijksbelang betreft zal het wel onnoodig zijn op te merken dat er een steeds toenemend gebruik wordt gemaakt van het telegraafbureau der Holl. IJzeren Spoorweg Mij en dat hetgeen thans aan bedoelde Mij ten goede komt in veel ruimere mate door de aanleg van betreffende telefoonverbinding aan 's Rijks schatkist zal toekomen. Wat de aanlegkosten betreft wordt opgemerkt dat het Ruurlose postbureau op slechts weinige minuten afstand van bedoelde telefoonlijn gelegen is, zoodat de betreffende kosten gering zullen zijn. Mitsdien vraagt het gemeentebestuur de aanleg van deze verbinding in welwillende overweging te nemen".

Op 20 november 1901 wordt het antwoord van de Minister behandeld. In zijn schrijven vraagt hij hem te berichten of bedoeld wordt "het aanleggen eener verbinding tot het rechtstreeks voeren van telefoongesprekken, danwel de vestiging van een Rijkstelefoonkantoor". Indien dit laatste wordt bedoeld wenst de Minister een opgave te ontvangen van het aantal personen, wonende in de bebouwde kom van de gemeente en de ondernemingen van handel en nijverheid.

B & W krijgen opdracht om deze brief te beantwoorden.

Het blijft dan geruime tijd stil rond de telefoonaansluiting. Er zal zeker nog wel meer over gecorrespondeerd zijn, maar in de notulen is niets terug te vinden.

Zoals hiervoor reeds gemeld, lag het Ruurlose postbureau slechts enkele minuten van het station, namelijk aan de Dorpsstraat. Op de plaats waar nu de panden Dorpsstraat 17 en 19 staan stond toen een dubbele woning. In het rechter gedeelte woonde de familie Kamperman en links de brievenaarder B.G. Meulenkamp.

Het gezin Meulenkamp bestond in 1903 uit Bernh.G. Meulenkamp (geb. 1848) met vrouw Hermiena J. Coerman (geb. 1856) en 2 kinderen, te weten Aaltjen E. (geb. 1881) en Lambertus Th. (geb. 1881).

In 1903 wordt de bestaande dubbele woning afgebroken en komen er twee vrijstaande woningen voor in de plaats, die er nu nog staan. In de nieuwe woning van Meulenkamp kwam een ingang met kamer voor de brievenaarder c.q. posthouder.

In 1908 kwam hierin de aansluiting op het telefoonnet. De gemeenteraad besluit in maart 1909 om in het postbureau een telefooncel te laten bouwen. De kosten hiervan bedragen f 157,—.

In juni van datzelfde jaar wordt B.G. Meulenkamp benoemd tot telefoonhouder en zijn zoon L.Th. Meulenkamp tot plaatsvervanger. Een maand later vraagt telegram-besteller B.Th.W. Teger ontslag, welk verzoek wordt aangehouden. Het salaris van de telefoonhouder wordt in juli 1910 verhoogd van f 50,— naar f 125,— per jaar.

Hoewel de postbode door de Rijksoverheid betaald werden blijkt uit bovenstaande, dat de telefoonhouder door de gemeente werd betaald.

De dochter Aaltjen E. Meulenkamp was in 1906 vertrokken naar Soest, waar ze als telefoniste had gewerkt. Zij trouwde daar met kunstschilder en posthouder B.Th. van Es (geb. 1876 te Amsterdam) en kwam in 1911 naar Ruurlo terug, waar haar man tot posthouder werd benoemd.

B.G. Meulenkamp werd in dat jaar 63 jaar en bereikte daarmee de pensioengerechtigde leeftijd.

In januari 1912 wordt aan B.G. en L. Th. Meulenkamp -op hun verzoek- eervol ontslag verleend als telefoonhouder respectievelijk plaatsvervanger.

Tegelijkertijd wordt Aaltjen E. van Es-Meulenkamp tot telefoonhoudster benoemd en haar man tot plaatsvervanger. Dit besluit wordt in juni bekrachtigd. Haar jaarwedde wordt op voorstel van B & W verhoogd tot f 175,—.

Er wordt ook besloten er bij de Minister op aan te dringen in Ruurlo een postkantoor op te richten. Een zeer goed gelegen terrein kan daarvoor beschikbaar gesteld worden. De heer Van Es heeft inmiddels het pand, op de plaats waar nu modemagazijn Teunissen gevestigd is, gekocht van de familie van Heeckeren. Hij laat het zodanig verbouwen dat hier het postbureau in gevestigd kan worden.

In januari 1914 wordt tot 2e plaatsvervangend telefoonhoudster benoemd, mej. Hendriks buiten bezwaar van gemeente-financiën.

In april 1915 vraagt mevr. van Es-Meulenkamp aan B & W om de Rijksvergoeding over de jaren 1912 t/m 1914 aan haar uit te keren. Na bespreking wordt echter besloten om eerst nadere informatie in te winnen.

In juni 1915 vraagt de telefoonhoudster eervol ontslag, met de bedoeling een hogere vergoeding te krijgen, hetgeen haar lukte. De gemeente besluit om haar vanaf 1915 het bedrag uit te keren dat door de Directeur Gouverneur als voldoende wordt aangemerkt. Zij krijgt bovendien een **billeke vergoeding** voor vuur en licht.

L.Th. Meulenkamp krijgt in augustus 1915 eervol ontslag als telegrambesteller. In september wordt zijn vader als tijdelijke telegrambesteller benoemd. Er wordt tevens een oproep geplaatst voor gegadigden naar deze betrekking. L.Th. Meulenkamp wordt met ingang van 1 december echter weer in die functie benoemd.

In 1916 wordt tijdens diverse raadsvergadering het belang van een telefoon- en telegraafkantoor nog eens benadrukt. B & W zullen hiervoor de nodige stappen ondernemen.

In februari 1917 vraagt Mevr. van Es-Meulenkamp de haar toegezegde verhogingen ingaande 1 januari 1915 uit te keren. De gemeente blijkt een slechte betaler te zijn. Op 4 september 1917 wordt aan de heer en mevr. van Es -op hun verzoek- eervol ontslag verleend, ingaand op 1 december.

Een door de Burgemeester samengestelde commissie zal trachten tot oprichting van een Rijkspost- en telegraafkantoor te komen.

Op 13 november 1917 besluit de raad om het eervol ontslag van mevr. A.E. van Es-Meulenkamp als telefoonhoudster in te trekken. In overleg met haar wordt besloten een plaatsvervanger te benoemen en de gezamenlijke jaarwedden te bepalen op f 800,—, aan mevr. van Es overlatende in welke verhouding dit bedrag verdeeld zal worden. Het ontslag van de heer van Es gaat wel door.

Op 25 maart 1919 wordt aan de hulptelefoonhoudster H. Spiele, per 1 mei, eervol ontslag verleend. Twee weken later wordt mej. G.P. Heuvelink uit Zutphen als telefoonhoudster aangesteld met een jaarwedde van f 700,—, ingaande 1 mei a.s.

Op 27 juni 1919 wordt besloten een schrijven te richten aan de Directeur-Generaal der Posterijen, waarin een stuk grond van ± 1700 m² gratis wordt aangeboden voor de bouw van een Post- en telegraafkantoor. Als voorwaarde wordt gesteld dat de bouw uiterlijk 1 juli 1921 moet zijn aangevangen.

De Raad krijgt op 31 oktober 1919 bericht dat het telefoonkantoor Ruurlo op 1 november door het Rijk wordt overgenomen. Aan mevr. A.E. van Es-Meulenkamp en telegrambesteller B. Meulenkamp wordt per die datum eervol ontslag verleend. Mevr. van Es krijgt van de gemeente f 200,— als dank voor de bewezen diensten.

In maart 1921 krijgt de gemeente bericht dat de Posterijen 1500 m² grond benodigen. De Raad besluit dit stuk grond aan de Posterijen te schenken. Het hoofdbestuur der Posterijen bedankt zich, maar deelt tevens mee niet voor 1 juli 1921 te kunnen beginnen. Men verzoekt de begindatum vast te stellen op 1 juli 1923. De Raad is hierover zeer teleurgesteld, daar de Posterijen 1½ jaar de tijd hebben gehad voor de voorbereiding. Men besluit om, indien niet voor 1 oktober 1921 begonnen is, de schenking van de grond in te trekken. De Posterijen hebben dit aanvaard en zijn voor 1 oktober begonnen, met het gevolg dat het postkantoor in september 1922 gereed was. Hoewel het gebouw er toen stond duurde het nog even voor het ingebruik werd genomen. De telefoon- en telegraafdienst werd al wel naar het nieuwe pand overgebracht, maar de administratie bleef nog in het pand aan de Dorpsstraat.

In oktober 1923 krijgt de Raad bericht dat het nieuwe kantoor binnen korte tijd als hoofdkantoor in gebruik zal worden genomen. De korte tijd duurde echter tot 1 september 1924. De heer van Es gaat niet mee naar het nieuwe kantoor. Hij is inmiddels benoemd in Ubbergen.

In 1992 werd het postkantoor te Ruurlo weer een hulppostkantoor, waardoor 70 jaar na de gereedkoming, het gebouw weer leeg kwam te staan.

Of er ooit weer een postkantoor komt ????????